

Instrucció 1/2017, de 19 de gener de 2017, del director general d'Innovació i Comunitat Educativa per a la detecció, notificació i intervenció en situacions de desprotecció (risc o desemparament) de menors als centres docents de les Illes Balears

Antecedents

1. L'objecte d'aquesta Instrucció és posar a l'abast dels centres docents de les Illes Balears i dels professionals que hi desenvolupen les seves funcions pautes d'actuació davant situacions de risc o desprotecció de menors. Aquestes pautes estan emmarcades en el Protocol marc interdisciplinari d'actuacions en casos de maltractament infantil a les Illes Balears i en la *Guia per a la detecció i notificació del maltractament infantil. Actuacions davant el maltractament des de l'àmbit educatiu*.
2. La Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil, modificada per les lleis 8/2015, de 22 de juliol, i 26/2015, de 28 de juliol, estableix en l'article 13 que "tota persona o autoritat, i especialment aquells que per la seva professió o funció, detectin una situació de maltractament, de risc o de possible desemparament d'un menor, ho han de comunicar a l'autoritat o als seus agents més pròxims [...]". Així mateix, l'article 14 diu que "les autoritats i serveis públics tenen obligació de prestar l'atenció immediata que requereixi qualsevol menor, d'actuar [...] i de posar els fets en coneixement dels representants legals del menor o, quan sigui necessari, del Ministeri Fiscal".
3. En aquest sentit es van signar el Protocol de col·laboració entre la Conselleria d'Interior i la Conselleria d'Educació i Cultura per a la implantació del Programa de Policia Tutor en els municipis de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears,

el 27 de març de 2008, i la Proposta de resolució i Resolució del conseller d'Administracions Públiques de 19 de març de 2015 per la qual s'aprova el Manual tècnic d'implantació de programes de policia tutor en els municipis de les Illes Balears (BOIB núm. 38, de 19 de març).

4. Així mateix, el 7 de novembre de 2016 es va signar l'Acord entre la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació i la Conselleria d'Educació i Universitat del Govern de les Illes Balears per fomentar i impartir formació al professorat en la detecció i notificació de casos de maltractament infantil.
5. Finalment, cal tenir en consideració l'Acord de 25 de novembre de 2016 de coordinació entre la Conselleria d'Educació i la Fiscalia Delegada de Menors de les Illes Balears.
6. S'entén per *maltractament infantil* l'acció, omissió o tracte negligent, no accidental, que priva l'infant dels seus drets i el seu benestar i que interfereix o amenaça el seu desenvolupament físic, psíquic o social ordenat. Els autors d'aquests fets poden ser persones, institucions o la mateixa societat.
7. Els centres docents de les Illes Balears han de comunicar als organismes competents les situacions de risc o de desprotecció (maltractament) ocorregudes o conegudes als centres i que afectin els alumnes menors d'edat.

Per tot això, dict la següent

Instrucció

1. Detecció

Per identificar i detectar possibles situacions de risc, així com per graduar-les en *lleu, moderat o urgent*, s'ha de seguir el que estableix la *Guia per a la detecció i notificació del maltractament infantil* (pàg. 38-51).

Detectar significa reconèixer o identificar l'existència d'una possible situació de maltractament infantil. És un pas important per poder intervenir en el menor i la família que pateixen aquesta situació i proporcionar-los l'ajuda necessària per corregir-la.

Com més aviat es detecti la situació de risc o maltractament millors seran els resultats de la intervenció que es dugui a terme posteriorment.

2. Actuacions i notificació

Qualsevol persona, i en especial la que per raó de la seva professió o funció tengui notícia de l'existència d'una possible situació de maltractament, té l'obligació de prestar auxili immediat i de comunicar el fet a l'autoritat o als seus agents més pròxims.

Així mateix, qualsevol membre d'un centre docent o d'un servei extern o complementari relacionat amb aquest centre ha de comunicar l'existència d'una situació de possible maltractament a la direcció del centre, que ha de ser qui la notifiqui d'acord amb el procediment d'aquestes Instruccions.

2.1. Actuacions immediates

Una vegada que la direcció del centre sigui informada d'una presumpta situació de maltractament, s'ha de reunir amb el tutor de l'alumne afectat, un responsable de l'equip d'orientació i, si es considera oportú, amb qualsevol altre professional de l'àmbit sociocomunitari, el policia tutor o altres forces i cossos de seguretat de l'Estat (FCSE) per recopilar informació, analitzar-la i valorar la intervenció. Aquesta reunió s'ha de registrar per escrit, i cal especificar la informació recollida, les actuacions acordades i qui ha de dur a terme les diferents actuacions i el seguiment del cas.

El servei d'orientació ha de fer l'avaluació inicial del cas amb la col·laboració del tutor o de l'equip docent, amb la informació obtinguda de l'alumne i, si es considera oportú, de la seva família.

En aquest procés s'ha de:

- garantir la protecció del menor,
- preservar-ne la intimitat i la de la seva família,
- actuar de forma immediata,
- generar un clima de confiança bàsica en el menor,
- recollir indicadors,
- no duplicar intervencions i evitar dilacions innecessàries.

La presumpta situació de maltractament s'ha de notificar, segons el que s'estableix al punt 2.2 d'aquesta Instrucció, tenint en compte que:

- S'ha de fer des del respecte a la confidencialitat de les dades i sense perdre mai de vista l'interès superior del menor.
- Per notificar no és necessari tenir una certesa absoluta, és suficient tenir-ne una sospita raonable.
- Cal tenir en compte que, com més tard es notifica un cas, més crònica serà la situació i més greus seran les seqüeles que patirà el menor.

Si hi ha lesions o altres evidències que s'ha produït una agressió física o un abús sexual, la direcció del centre ha de:

- 1r. Posar-se en contacte amb el policia tutor o les FCSE.
- 2r. Avisar el Servei d'Urgències (061) per tal de prendre les mesures que corresponguin.
- 3r. Traslladar (amb el transport sanitari) l'infant o l'adolescent al centre de salut o al centre hospitalari (amb l'acompanyament del director o la persona en qui delegui). Si no s'ha fet amb anterioritat, s'ha de comunicar a la família l'actuació realitzada. En cas de sospites que l'agressió o l'abús l'hagi produït un membre de la família, s'ha de valorar a qui i com se li notifica, amb suport, si és necessari, de professionals externs.
- 4r. Notificar la situació d'acord amb l'apartat 2.2 d'aquesta Instrucció.

En els casos que la sospita sigui d'abús sexual, el menor no ha de ser interrogat, per evitar contaminar la seva declaració davant les autoritats o organismes especialitzats.

2.2. Notificació

Davant la sospita o evidència que algun alumne o alumna es trobi en situació de maltractament s'ha de notificar el cas al Registre Unificat de Maltractament Infantil a les Illes Balears (RUMI). Una vegada emplenat el full de notificació, s'ha de trametre a l'entitat competent d'acord amb la urgència o la gravetat de la situació:

- a) *Maltractament lleu o moderat*: si la situació no es considera urgent, perquè existeixen indicadors físics, psicològics o socials de maltractament que es poden abordar en l'entorn sociofamiliar del menor, aquesta situació s'ha de notificar a través del RUMI (els serveis socials d'atenció primària el rebran de forma automàtica).
- b) *Maltractament greu o urgent*: si el maltractament observat pel centre educatiu posa l'infant o adolescent en una situació que aconsella dur a terme accions protectores de forma immediata o bé fer un estudi urgent de la situació, el centre educatiu ho ha de notificar a través del RUMI (els serveis de protecció de menors el rebran automàticament) i ha de trametre'n un còpia al Departament d'Inspecció Educativa i a la Fiscalia de Menors (fiscaliamenores.baleares@fiscal.es). Tots els casos d'abús sexual, inclosa la sospita, s'han de notificar com a *cas greu*.

En el cas de Mallorca, posteriorment s'ha d'emplenar el full de derivació a Protecció de Menors.

Quan s'ha valorat la necessitat de notificar el cas, cal informar els pares que l'escola ha observat problemes en el menor, que s'iniciarà una notificació i quin serà el procediment. Tot i això, hi pot haver motius per no informar els pares

(perquè s'ha detectat que hi pot haver una possible resposta agressiva o perquè pugui perjudicar el menor o crear una hostilitat en els pares que pugui dificultar actuacions futures de suport que s'hagin de dur a terme des de l'escola). En aquest cas, s'ha de comunicar la situació als organismes competents (*Guia per a la detecció i notificació del maltractament infantil* pàg. 67-68).

3. Seguiment

Una vegada valorada i notificada la situació, la funció del centre és la de fer el seguiment del cas, amb la col·laboració conjunta de tots els professionals externs implicats, amb la finalitat de facilitar als alumnes un entorn socioafectiu i d'aprenentatge adient per al seu desenvolupament.

En el cas que, tot i la intervenció, la situació no millori, s'ha de tornar a notificar seguint aquesta Instrucció.

Els dubtes de procediment, funcionament o terminis respecte del Protocol marc Interdisciplinari d'actuacions en casos de maltractament infantil a les Illes Balears es poden consultar a la Direcció General de Menors i Família.

A l'annex 1 es faciliten els contactes dels principals recursos autonòmics.

4. Notificació de la Instrucció

Aquesta Instrucció s'ha de comunicar a tots els centres educatius no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears, s'ha de publicar al Web Educatiu de les Illes Balears (WEIB) i a l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar i s'ha d'incloure a les instruccions de funcionament de centres del curs 2017/2018

Palma, 19 de gener de 2017

El director general

Jaume Ribas Seguí

ANNEX 1

Recursos autonòmics

Conselleria d'Afers Socials i Cooperació. Direcció General de Menors i Família (tel.: 971 17 74 86 / 971 17 74 36)

- Registre Unificat de Maltractament Infantil (RUMI)
A/e: rumi@dgmenors.caib.es
- Unitat de Tractament d'Abús Sexual (UTASI) i Programa d'Intervenció en Menors Agressors Sexuals (Atura't)
A/e: utasi@dgmenors.caib.es / aturat@dgmenors.caib.es

Conselleria d'Hisenda i Administracions Públiques. Direcció General d'Emergències i Interior

- Telèfon d'emergències 112
- Polícies tutors: <<http://policiestutorib.caib.es>>

Consell de Mallorca. Institut Mallorquí d'Afers Socials (Menors i Família)

Tel.: Palma, 971 76 33 25 (protecció de menors); Inca, 971 88 02 16;
Manacor, 971 84 49 01 / 871 98 61 42

[Full de derivació a Protecció de Menors \(Mallorca\)](#)

Fax: 971 76 12 31

Consell de Menorca. Servei de Precció de Menors

- Oficina del Servei d'Infància, Adolescència i Família (menors)
Tel.: 971 36 12 12 (Maó)
Tel.: 971 48 02 01 (Ciutadella)
A/e: menors@cime.es

Consell d'Eivissa i Formentera

Tel.: 971 19 56 12
A/e: menors@conselldeivissa.es

Fiscalia de Menors

Tel.: 971 21 94 43
Fax: 971 21 94 82
Adreça: travessa d'en Ballester, edif. sa Gerreria, 07002 Palma
A/e: fiscaliamenores.baleares@fiscal.es

Cossos i forces de seguretat de l'Estat:

- Policia Nacional
Tel.: 060
- Guàrdia Civil.
Tel.: 971 77 41 00

GOIB

Oficina de Defensa dels Drets Menors (ODDM)

Tel.: 971 17 74 60

Fax: 971 17 69 82

Conselleria d'Educació i Universitat

- Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar
Tel.: 971 17 76 08
A/e: convivexit@caib.es
- Departament d'Inspecció Educativa
Tel.: 971 17 76 07
- Servei d'atenció a la diversitat
Tel.: 971 17 77 80